

15 let delovanja KODVOS -a in vloga Zveze slovenskih častnikov (ZSČ)

Kratka zgodovina in nastanek »Zveze slovenskih častnikov«.

Prvi zametki slovenske častniške organizacije so nastali v prvih letih po končanju II. svetovne vojne. Za mnoge je bilo to nadomestilo za razformiranje oziroma preoblikovanje slovenske partizanske vojske, ki se je izvedla leta 1945. V sodelovanje so bili vključeni mnogi častniki, ki svoje službene kariere niso nadaljevali v sestavi JLA. Postopoma se je izgrajevala in prilagajala potrebam časa tako, da je odprla prostor tudi za polnopravno vključevanje podčastnikov. Po nekaterih spremembah imen je dosegla vrhunec svojega delovanja kot ZRVS in je v jugoslovanskem merilu predstavljala eno od petih družbeno političnih sil. To so bile vsekakor na prvem mestu Zveza komunistov, zatem je sledila SZDL, za njo Zveza sindikatov potem ZZB in na koncu ZRVS.

Ta položaj jo je umeščal visoko v vse pore družbe in ji omogočal do neke mere privilegiran položaj, kar je razvidno tudi z opredelitvijo v Zakonu o obrambi oziroma Zakonu o SLO in DS. Njeni člani so bili po avtomatizmu vsi nosilci činov častnika in podčastnika, ki jim ga je priznala država in s tem republika Slovenija. Na podlagi določil obstoječega zakona je izvajala vojaško strokovno usposabljanje in urjenje starešin v svoji sestavi. Iz tega naslova je uveljavljena možnost napredovanje za častnike do čina stotnika I. razreda in za podčastnike do čina praporščaka. Neudeležba članov na raznih oblikah usposabljanja od streljanja do skupnih vojaško strokovnih vajah se je po zakonu sankcionirala.

Problemsko volilna konferenca ZSČ 10.10.1993 Kaj je ZSČ?

Z osamosvojitvijo in ustanovitvijo samostojne in suverene države Slovenije leta 1991 je prišlo do velikih sprememb v njenem načinu delovanja in v njenem pomenu na družbenem pravzaprav na obrambnem področju. Nekoliko upočasnjeno prilagajanje novim sodobnim razmeram delovanja je doživelo popoln preobrat na problemsko volilni konferenci ZČS sklicani 10. oktobra 1993 na podlagi zahteve članstva in ob popolni podpori Ministrstva za obrambo. V novem vodstvu so dobili zaupanje za vodenje člani, ki so bili med vodilnimi dejavniki osamosvajanja in v enotah TO v vojni za Slovenijo 1991.

Na sliki: Detalj iz »Problemsko volilne konference« ZSČ, 12.10.2023 v ljubljanski Mestni hiši.

Zveza se je v celoti razbremenila privilegijev iz preteklosti ter določila pogoje za članstvo. Člani so lahko samo tisti, ki jim država Slovenija prizna status častnika in podčastnika.

Po vsebini delovanja je ZSČ popolnoma nepolitična organizacija. Deluje izključno kot vojaško strokovno stanovska zveza častnikov in podčastnikov. Po domačih in mednarodnih klasifikacijah pa predstavlja naravno povezavo med civilno družbo in Slovensko vojsko.

Novo sprejeti Statut

Novo sprejeti Statut Zveze je opredelil sodobne načine dela in odprl široke možnosti za delo doma v matičnem okolju občin in pokrajin, na državnem področju kot tudi na mednarodnem področju delovanja.

Vse aktivnosti so bile skrbno načrtovane in so predstavljale trdno osnovo za krepitev vojaško strokovno interesnega delovanja. V praksi smo se srečavali s primeri nerazumevanja posameznikov, ki so želeli delovati na stari preseženi način. Ključne naloge so bile usmerjene v naslednja področja:

- Utrjevanje naše vsesplošne organiziranosti
- Uveljavljanju vojaško strokovno interesnih dejavnosti
- Ureditvi stabilnega financiranja
- Uveljavitvi dela na področju statusne in socialne problematike
- Uskladitvi Statuta v skladu z Zakonom o društvih
- Utrjevanju medsebojne povezanosti
- Skozi družbeno športne aktivnosti popestriti naše delo

Razmeroma zahtevne naloge so v vseh delovnih okoljih skoraj v celoti izpeljane ob maksimalnem angažiranju članstva, temeljnih organizacij ter predsedstva in njegove strokovne službe. Ob tem so nam veliko vsestransko podporo nudili v občinah v katerih so delovala posamezna združenja in na Ministrstvu za obrambo.

Financiranje

Način financiranja v ZSČ je potekal takole:

V občinskih in območnih Združenjih ZSČ predstavljajo vire financiranja

- Sredstva iz članarine
- Sredstva iz občinskih proračunov
- Sredstva sponzorjev in donatorjev

Viri financiranja za potrebe Konference ZSČ, predsedstva in njunih organov predstavljajo:

- Sredstva pridobljena iz Republiškega proračuna
- sredstva sponzorjev in donatorjev

Z največjimi težavami pri zagotavljanju financiranja smo se začeli soočati leta 1996, ko so vsem uporabnikom Republiškega proračuna zmanjšali finančno podporo glede na pridobljena izhodišča iz leta 1995. Prvič se je dogodilo, da se masa proračuna ni povečevala skladno z obstoječo inflacijo. Kljub zatečenim težavam smo se odločili, da vztrajamo na izpeljavi načrtovanega programa, kar se je v nadaljevanju pokazalo za pravilno odločitev. Težave s financiranjem so bile vseskozi ena najpomembnejših preokupacij. Za ZSČ je bila odločilna

postavitev navedbe v Zakon o obrambi, v katerem je v 103. členu jasno opredeljeno, da Ministrstvo za obrambo skladno s programi pomaga združenju, sedaj Zvezi slovenskih častnikov in drugim organizacijam, katerih dejavnost je posebnega pomena za obrambo.

Organiziranost in članstvo

Nalogam pridobivanja in organiziranosti članstva je že vse skozi posvečena potrebna pozornost. Z aktivno delujočimi združenji častnikov in podčastnikov pokrivamo teritorij vse države. Pri delu je bilo vedno čutiti vpliv splošno družbenega stanja sprememb za vrednotenje volonterskega dela kot tudi spremembe na obrambnem področju. Povsem razumljivo je, da dajejo naši člani prednost delu in nalogam, ki izhajajo iz njihovega delovnega razmerja, kar pa ne ovira uspešnega in kvalitetnega dela pri nas. Znamo se prilagoditi potrebam posameznikom ali združenj.

Že vse skozi smo s strani sodelujočim mednarodnih vojaških organizacij iz Evrope ocenjeni za organizacijo, ki ima eno najbolj izvirnih oblik organiziranosti. Poseben poudarek je dan dejstvu, da so med našimi člani tudi častniki in podčastniki pripadniki aktivne sestave SV, njene vojne sestave, njene prostovoljne pogodbene rezerve in tudi tisti, ki so nerazporejeni.

Leta 1993 je bilo v ZSČ 8500 članov, da bi članstvo v nekaj letih naraslo na okoli 15.500 članov.

Vojaško strokovne in druge interesne dejavnosti Zveze

Vsako leto se prilagajajo aktualnimi usmeritvam na področju obrambe v Republiki Sloveniji. V tesni povezavi z MORS in SV kot je bila to realizacija nalog iz »Akcijskega načrta« predsedstva ZSČ, za izpeljavo aktivnosti pri predstavljanju aktualnih vsebin v zvezi z nalogami RS po sprejetem povabilu zveze NATO.

Nadaljevanje večletnega vojaško strokovnega sodelovanja s predstavniki Nacionalne garde Kolorada v okviru Programa »Vojska – vojski za Slovenijo« in s Centrom vojaških šol GŠ SV

- Sodelovanje z vojaško-strokovnimi institucijami Ministrstva za obrambo in Slovenske vojske (Center za strateške študije, CVŠ....) in udeležba na predavanjih, posvetih in drugih aktivnosti, ki jih organizirajo
- Organiziranje vojaško-strokovnih posvetov, predavanj in informativnih sklicev, na katerih se obravnavajo najpomembnejše vojaško-strokovne teme, pomembne za nadaljnji razvoj slovenskega obrambnega sistema in vključevanje Republike Slovenije v NATO in Evropsko unijo ter druge evroatlantske povezave.
- Zagotavljanje predavateljev, vrhunskih strokovnjakov z obrambnega, vojaškega, znanstvenega, izobraževalnega področja in drugih dejavnosti za sodelovanje s Predsedstvom ZSČ, občinskimi in območnimi združenji.
- Stalno sodelovanje z enotami in ustanovami Slovenske vojske za potrebe Predsedstva ZSČ (izvedba najpomembnejših nalog na krovni ravni, državnih prvenstev , ki jih organizira vodstvo ZSČ.....) in osnovnih organizacij (tehnični zbori, ogledi vojaških vaj, svečane zaobljube, strelska kondiciranja, orjencijski pohodi, pohodi

- Spoznavanje z vojaško-strokovnimi projekti urjenja pripadnikov Slovenske vojske na vojaških vajah in s pomočjo trenažno-simulacijskih sistemov v sodelovanju s GŠ SV, CVŠ in poveljstvu SV
- Izdelava praporjev in zagotovitev slavnostnih obeležitev z razvitjem le teh po sprejetem protokolu
- Urjenje praporščakov ZSČ in njihovo sodelovanje na državnih proslavah, lokalnih svečanosti in pogrebnih slovesnosti Za širši pregled delovanja predlagamo, da si ogledate organizacijsko shemo zveze in statut zveze

Mednarodno sodelovanje ZSČ

V skladu z finančnimi zmožnostmi smo zagotavljali minimalne pogoje za sodelovanje z mednarodnimi vojaško strokovnimi organizacijami. Utrjevali smo svoj položaj in zagotavljali zastopanje interesov Slovenije in našega članstva v njih kot polnopravni člani:

- EUROMIL –a, evropskega vojaškega združenja
 - C.I.O.R -ja zavezniške konfederacije častnikov rezerve
 - C.I.O.M.R.je – zavezniške konfederacije rezervnih častnikov medicine
 - IMFS-a - Mednarodne federacije vojaških gornikov
 - GI - Gamingške iniciative združenje častnikov držav srednje Evrope
 - JP, združenja Jadranske pobude
 - CISOR- ja- mednarodno združenje podčastnikov rezerve
 - NCO Colorado sodelovanje z nacionalno gardo Kolorada
 - Partner ship of Peace.- sodelovanje v programu »Partnerstvo za mir«itd.
- Poudarjeno sodelovanje s sorodnimi častniškimi organizacijami iz sosednjih držav
 - Avstrije, Italije, Madžarske, Hrvaške

Na sliki: Srečanje predstavnikov častniških organizacij »Jadranske pobude« iz Italije, Hrvaške, Črne gore, Albanije in Slovenije v Kopru

Sodelovanje s sorodnimi organizacijami, ki delujejo na obrambnem področju, veteranskem in domoljubnem področju

Delovanje na tem področju se izvaja z namenom krepitve medsebojnega sodelovanja, uveljavljanja skupnih interesov in podpore pri utrjevanju položaja ZSČ in sorodnih zvez v družbi. Tu gre predvsem za sodelovanje z Zvezo veteranov vojne za Slovenijo, Združenjem veteranov Sever, Atlantskim svetom, Zvezo združenj borcev, Zvezo društev vojaških invalidov Slovenije, Društvom Generala Maistra, Ustanovo Franc Rozman-Stane, Strelsko zvezo Slovenije ter drugimi

Sodelovanje z domačimi sorodnimi nevladnimi organizacijami članicami KODVOS -a

Že v obdobju ustanovitve veteranskih združenj leta 1993 se je utrjevalo medsebojno sodelovanje. V prvi vrsti na podlagi izkušenj iz vojne za Slovenijo 1991, da bi istočasno navezali stike in sodelovanje z najpomembnejšimi domoljubnimi in veteranskimi združenji v Sloveniji.

Sam sem bil v vlogi zapisnikarja ob prvih poskusih ustanovitve enotne veteranske organizacije pripadnikov policije in teritorialne obrambe. Skupni sestanek je bil v prostorih fakultete za družbene vede na Katedri za obrambo v začetku meseca junija 1993. Dobro razpoloženje in velika pripravljenost za sodelovanje na podlagi sprejetja osnovnih zaključkov se je teden, dva za tem popolnoma spremenilo. Pomembni vplivi političnih dejavnikov kot stranskih usmerjevalcev so osnovno idejo o združenih veteranskih zvezah le to prepolovili na dva dela. Padla je odločitev za samostojno organizacijo »Policijskega veteranskega združenja Sever« in »Zveze veteranov vojne za Slovenijo«. V samem izhodišču sta obe delovali kot metoda dela z oporo na vodstvo. Kmalu za tem sta se obe reorganizirale in zagotovili delovanje svojih združenj v sestavi Zvez kot samostojnih pravnih oseb.

Naše medsebojno sodelovanje v katerem je igrala ZSČ vlogo dokaj pomembnega povezovalnega elementa tudi do ostalih domoljubnih in veteranskih organizacij. V ZSČ je veliko članov, ki so delovali tudi v drugih sorodnih zvezah ne glede na to za katero obdobje ali za katero pozitivno zgodovinsko izročilo so se zavzemali. Vsa ta združenja pravzaprav Zveze so se počasi povezale pod preudarnim vodenjem predsednika države dr. Danila Turka v KODVOS- koordinacijo domoljubnih in veteranskih organizacij.

Pred tem se je postopoma krepilo sodelovanje in predvsem medsebojno spoštovanje sodelujočih Zvez. Priznati je potrebno, da smo bili deležni močnih stranskih učinkov dela politike, ki je poskušala na različne načine podreti dobro sinhronizacijo medsebojnih odnosov in ob tem prevrednotiti zgodovinska dejstva vezana na čas osamosvojitve 1991, čas druge svetovne vojne ter boja Primorcev pod fašizmom med obema vojnoma in še bi lahko naštevali.

Dogajalo se je tudi podtikanje lažnih vsebin in poskusov prevzemanja uspešnih projektov na katerih smo gradili povezanost z našimi člani in sorodnimi organizacijami. V celoti smo ohranili svojo integriteto in podpirali samostojno in učinkovito delovanje vsake zveze delujoče na domoljubnem in veteranskem področju ter njihove vsebin dela. Seveda tu ni bilo prostora za izrazito politikantsko delujoče frakcije ustanovljene z namenom, da si prisvojijo resnico in ustvarijo razdor med nami.

Naše skupno poslanstvo je v veliki meri povezano s spoštovanjem zgodovinskih dejstev s katerimi nas povezuje preteklost v cilju vrednotenja in spoštovanja pozitivnih dosežkov slovenskega naroda. Postopna povezava z usklajevanjem skupnih vsebin je narekovala preudarno in premišljeno delovanje v medsebojnih odnosih. Vzporedno s tem smo utrjevali medsebojne odnose, spoštovanje in sodelovanje z domoljubnimi in veteranskimi združenji v občinah in v pokrajinah.

Vrsta aktivnosti v vseh sredinah je narekovala ustanovitev skupnega telesa, ki bi povezal ljudi zveze in pozitivna zgodovinska dejstva. Tem zamislim je prisluhnil predsednik dr. Danilo Turk. S svojim svetovalcem Francijem Hočevarjem sta proučila zakonske okvirje za ustanovitev telesa v katerem bi lahko združili pozitivna interesna področja in s tem v zvezi za ustrezno vrednotenje veteranskih pravic in dolžnosti ter krepitev domovinske zavesti in pripadnosti Sloveniji. Pomemben del tega je ohranjanje zgodovinskih vrednot našega naroda, prizadevanje za mir doma in v svetu in splošnih vrednot deklaracije OZN o človekovih pravicah.

Na sliki: Franci Hočevar svetovalec predsednika Države govori na slavnostni akademiji ob 40. obletnici ustanovitve TO gledališči »Mini teater« v BTC.

Sodelovanje na spominskih prireditvah ob Dnevu spomina na mrtve pri spomeniku padlih v 1. svetovni vojni, spomeniku TIGR - ovcem, spomeniku padlim in ustreljenim v NOB 1941 -1945 in spomeniku padlim vojni za Slovenijo 1991, državnih proslavah in drugih spominskih dogodkih.

Večletno sodelovanje je tako na pobudo predsednika države dr Danila Turka k ustanovitvi koordinacije domoljubnih in veteranskih organizacij KODVOS, ter tako prispevalo k učinkovitejšemu in bolj prepoznavnemu delu.

Članice KODVOS -a:

- ZDGM -Zveza društev generala Maistra.
- T.I.G.R. - Društvo TIGR Primorske
- ZZB NOB - Zveza združenj borcev za vrednote NOB
- ZDVIS - Zveza društev vojnih invalidov Slovenije
- ZDCIVS – Zveza društev civilnih invalidov vojn
- ZVVS - zveza veteranov vojne za Slovenije

- ZPVD SEVER - Zveza policijskih veteranskih društev SEVER
- ZSČ- Zveza slovenskih častnikov
- Zveza društev in klubov MORIS

Naj mi bo dovoljeno, da v zaključku omenim nekaj oseb katerih pomen je za organiziranost in delovanje izjemno velik in to od samega nastanka:

To so dr. Danilo Turk predsednik države, Franci Hočevar svetovalec predsednika države, dr. Janez Stanovnik dolgoletni predsednik ZZB za vrednote NOB, polkovnik Ivan Pivk dolgoletni predsednik ZDVIS - Zveza društev vojnih invalidov Slovenije, mag. Milan Lovrenčič predsednik DGM, Marjan Bevc predsednik TIGR-a, general Ladislav Lipič svetovalec predsednika države in kasneje predsednik ZVVS. Njihove preudarne pobude in predlogi so ustvarili najboljše podlage za uspešno delovanje Koordinacije.

Na sliki od leve: Člani KODVOS -s po podpisu »Dogovora o sodelovanju« s predsednikom države. Zvonko Žagar, Milan Horvat, pk. Ivan Pivk, mag. Milan Lovrenčič, dr. Danilo Turk, predsednik države, dr. Janez Stanovnik, Marjan Bevc, Janez Pajer in pk. Miha Butara

Prav tako lahko ocenimo, da je »Dogovor o sodelovanju domoljubnih in veteranskih organizacij Slovenije« izpolnil naša skupna pričakovanja ter tako omogočil izvajanje raznolikih dejavnosti izhajajočih iz vsebine podpisanega dogovora v Predsedniški palači pred predsednikom države dr. Danilom Turkom, 16.septembra 2008, s katerim se zagotavlja široko paleto aktivnosti s področja domoljubja in veteranskih dejavnosti.

S svojim dosedanjim delom smo člani KODVOS-a izpolnili pričakovanja.

Ljubljana 14.11.2023

Miha Butara

Miha Butara, polkovnik predsednik ZSČ- Zveze slovenskih častnikov od 12.10.1993 do 16.10.2010. Konferenca Zveze slovenskih častnikov mu je na zasedanju 16.10.2010 v RCOU na Igu podelila status častnega člana ZSČ.

V TO je od leta 1971 v rezervni sestavi na dolžnosti komandirja čete v Krimskem odredu TO in zatem obveščevalca v 2. bataljonu 1.br.TO. V stalni sestavi MŠTO je od leta 1979 kot načelnik za org. mob. in kadrovske zadeve. Od leta 1981 do 1986 je opravljal dolžnost načelnik obveščevalne službe v MŠTO Ljubljana. V drugi polovici leta 1986 je postavljen na dolžnost pomočnik komandanta za domovinske zadeve in je to dolžnost opravljal do leta 1990. Od maja 1990 do oktobra 4.10.1990 je bil namestnik načelnika MSNZ za Slovenijo in načelnik MSNZ v pokrajini Ljubljana mesto.

Poveljnik TO Ljubljanske pokrajine je postal od 4.10.1990 do 30.6.1991, zatem je deloval kot operativni častnik v **Republiški koordinacijski skupini** in pomočnik načelnika RŠTO za domovinske zadeve, načelnik prometne službe ter od 12.10.1993 predsednik ZSČ, ko je na to dolžnost izvoljen na PVK. Končal je srednjo tehnično strokovno šolo in zatem srednjo tehnično šolo cestnega prometa kot tudi šolo za častnike prometne službe. Usposabljal se je na vrsti specialističnih usposabljan za obveščevalne, izvidniške in diverzantske naloge v zveznih centrih armade v Beogradu, Zemunu, Zagrebu, Divuljah in Pančevu..